

РЕЗИМЕ РАДОВА

са III Међународне научно-стручне конференције „Регионални развој и прекогранична сарадња“, децембар 2019.г.

Трећа по реду, сад већ, може се рећи - традиционална - Међународна научно-стручна конференција „Регионални развој и прекогранична сарадња“, одржана у децембру 2019. године, доминантно је била посвећена економском развоју, који је разматран са више аспеката. Презентован је 61 рад, а међу ауторима, већ присутним на досадашњим конференцијама, било је и доста младих, нових аутора.

Руководећи се називом конференције: **Регионални развој и прекогранична сарадња**, аутори су, логично, у својим радовима разматрали поједине аспекте основне теме. За разлику од претходних конференција, када су аутори, разматрајући могућности регионалног економског развоја (РЕР), у свој фокус стављали локални економски развоја (ЛЕР) одређеног – ужег – подручја, овом приликом разматрани су општи елементи економског развоја, не специјално акцентовани на ЛЕР или РЕР. Једној од главних номинованих тема из наслова конференције - прекограничној сарадњи (СВС – енг. Cross Border Cooperation), поклоњено је мање пажње, али су зато, интересантно је напоменути, два аспекта добили пажњу аутора: људски ресурси и политике везане за економски развој.

Иницијатори и реализатори пројеката везаних за економски развој апсолутно су свесни да је за њихову успешну реализацију један од кључних елемената квалитет људских ресурса (HR – human resources) којима се реализација пројекта поверава. Отуда је и повећано интересовање аутора за проблем HR потпуно разумљиво, чему сведочи и десетак (13) презентованих радова везаних за аспекте менаџмента, финансирања образовања кадрова и њиховој улози у развоју туризма, пољопривреде, маркетинга и продуктивности привредних субјеката.

Оно што привлачи пажњу је интересовање аутора за креирање и реализацију разних видова политика које стварају законски оквир економском окружењу и привредним дешавањима, било да се ради о законодавној улози власти да стратешки планира развојне правце, усмерава и помаже развојне гране специфичне за одређени регион, неопходној и добродошљој државној помоћи, сузбијању сиве економије, стандардизацији и правима интелектуалне својине, па све до питања безбедности и националног идентитета одређених региона. Све више јача свест о важности усклађивања законских прописа са прописима ЕУ (тзв. **acquis communautaire**).

Теме презентованих радова, такође, имају подтекст везан за економски развој: туризам, трговина, екологија, логистика, финансије (9).

Пажњу свакако привлачи и повећани број радова (8) који се односе на информационе технологије и њихов утицај на привредни развој, било да се посматрају кроз нове елементе трговања (берзе, крипто-валуте, маркетинг, е-трговина, логистика) или као нов концепт реиндустријализације Србије кроз дигитализацију (*Четврта индустријска револуција – „Индустрија 4.0“*).

Од радова који разматрају одређену тему, са конкретним гео-лоцирањем, треба поменути анализу екоменаџмента Старе планине у функцији регионалног развоја и преко-граничне сарадње, мапирање „туристичких производа“ града Лесковца, промоцију Врњачке Бање путем друштвених мрежа и ниво друштвене одговорности у хотелијерству пиротског округа.

За разлику од претходне конференције, која би могла да има префикс „зелена“ или „смарт“ конференција због обиља радова посвећених новим трендовима: „паметни градови“, „паметни

туризам“, „паметно финансирање“, „паметна специјализација“, „зелене финансије“, „зелени маркетинг“, „зелена енергија“, „циркуларна економија“ и сл, овога пута презентован је само један рад са темом „Базични концепт 'паметног' града“.

На крају, како се идеје презентоване у радовима на конференцији могу практично искористити у функционисању локалних/регионалних иницијатива везаних за Пиротски округ и ширу околину, боље речено – шта се корисно може видети и научити из реферата релевантних и цењених аутора.

1. Још једном, свакако треба потврдити да је ангажовање локалне самоуправе у Пироту и Слободне зоне Пирот на одржавању овакве конференције већ верификовано као изузетан допринос у интегрисању активности локалне самоуправе, академских институција из Србије и околних земаља, бизнис окружења, невладиног сектора и појединаца у циљу мапирања проблема у економском развоју и понуди решења базираних на научним методама, искуствима из реалних ситуација и примерима добре праксе.
2. Један од закљи дугорочни бенефит, а то је иницирање интелектуалних капацитета околних локалних самоуправа у циљу њиховог активног укључивања у рад конференције. То може бити и додатни мотив за јачање локалних потенцијала у сагледавању својих могућности за решавање проблема локалног економског развоја.
3. Примери радова које су презентовали бугарски аутори о социо-економском развоју Бугарске (њихова регионална политика развоја) и истраживања регионалних разлика у националном дохотку Бугарске, управо због суседских односа и сличних путева развоја, могу да буду добри примери, и узор, за евентуална истраживања везана за наш регион.
4. Улога и оријентација Уговорне привредне коморе Пиротског округа у образовању специфичних врста кадрова показује се као добра оријентација у циљу подизања квалитета људских ресурса који треба да „носе“ економски развој пиротског краја. Одатле је и мој предлог да се у комори организују предавања о:
 - а. Улози људских ресурса у функционисању предузећа (везано за менаџмент, маркетинг, лојалност, корпоративне филантропије и сл.);
 - б. Четвртој индустријској револуцији („Индустрија 4.0“), значају дигитализације пословних процеса;
 - с. Основним поставкама које карактеришу концепт „паметног града“, „циркуларне економије“, „зелених финансија“ и сл.

С поштовањем,

Драган Милосављевић

Пирот, јануар 2021.г.

REZIME RADOVA sa III Međunarodne naučno-stručne konferencije "Regionalni razvoj i prekogranična saradnja", decembar 2019.

odnosi procesa globalizacije, prekogranične saradnje i regionalnog razvoja

istraživanja i izgradnja alternativnih strategija razvoja, puteva i metoda izlaska iz, po posledicama, negativnog trenda razvoja

r.br.	naziv	autori	Primarna tema	Sekundarna tema	Zaključak (sažeto)	korisna pouka - šta se može naučiti/primeniti
1	ODRŽIVA KONKURENTSKA PREDNOST I UTICAJ EKOLOŠKOG POSLOVANJA NA REGIONALNI RAZVOJ – STUDIJA SLUČAJA SLOBODNA ZONA PIROT	Docent, Biljana Ilić, Dr, Leposava Jovanović, Student DS, Aleksandar Simonović	Društveno odgovorno poslovanje – ekološko poslovanje (Studija slučaja SZ PIROT)	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Izuzetno je važno da jedna savremena kompanija prilikom postavljanja osnove za društveno odgovornim poslovanjem vodi računa o interesima grupacijskih struktura - koje su za nju bitne (vlasnici, akcionari, svi zaposleni, dobavljači) ali i o definisanim i postavljenim strategijama poslovanja, kako ne bi došla u sukob sa njima. Kreiranje održivih poslovnih menadžment i marketing strategija je, ne samo, potreba već i nužnost u poslovanju svake kompanije, pa i SZ Piroto. Oblast zaštite životne sredine SZ Piroto prepoznaje kao podjednako važnu oblast u društveno odgovornom poslovanju.	U savremenim uslovima poslovanja, može se efikasno i efektivno poslovati ukoliko se strategija poslovanja usmeri podjednako, kako na konkurenciju, tako i na potrošače, odnosno na krajnje korisnike proizvoda i usluga. Potrošači s pravom očekuju da se poslovanjem ne ugrožava životna sredina i društvo u celini, ali i da se rezultati poslovanja vrate društvenoj zajednici u kojoj su ostvareni, odnosno, sredini u kojoj žive.
2	STANJE I PERSPEKTIVE KONJIČKE INDUSTRIJE U REPUBLICI SRBIJI	Milan Đorđević, Dr Kosana Vičentijević	Konjička industrija	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Da bi bila uspešna konjička industrija u Republici Srbiji, mora se doneti i usvojiti strategija na nacionalnom nivou.	Izgradnja konjičke infrastrukture širom Republike Srbije je jedan od ciljeva strategije koju preporučuju autori rada. Rekreativno jahanje i vožnja zaprega može da bude opšte prihvaćen i poželjan model društveno odgovornog poslovanja. (Ima li Piroto kapacitete za ovo?)
3	MAKROEKONOMSKE I DRUŠTVENE DETERMINANTE SIVE EKONOMIJE U ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA	Kristina Pešić, master ekonomista, Dr Bojan Đorđević, redovni profesor	Identifikacija ključnih makroekonomskih i društvenih uzroka sive ekonomije u u zemljama Zapadnog Balkana	Ekonomski razvoj	Siva ekonomija jedan je od najvećih izazova sa kojima se suočavaju savremene privrede, od koga nisu izuzete i visoko razvijene zemlje Evrope i sveta. U mnogim zemljama Zapadnog Balkana, pa tako i u Srbiji, siva ekonomija je značajna prepreka za razvoj snažne ekonomije i poslovnog sektora, unapređenje poslovnog ambijenta i za izgradnju funkcionalne tržišne privrede.	Zaključci izneti u ovom radu upućuju na potrebu daljeg ispitivanja obima i uzroka sive ekonomije u zemljama regiona, prevashodno u Republici Srbiji, kao i utvrđivanja kvantitativnih odnosa između pojedinačnih ekonomskih (makro i mikro) i socijalnih elemenata i rasprostranjenosti sive ekonomije. Neophodno je sivu ekonomiju sagledati interdisciplinarno tj. u okviru sveobuhvatnih modela koji će utvrditi specifičan značaj kako ekonomskih uslova, tako i društveno-političkih determinanti sive ekonomije.
4	МУЗИКА, КАО ЧИНИЛАЦ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ	Проф. др Радомир Д. Борђевић, Акад. СКАНУ, Марина Денић, Ред. проф.	Muzika kao "privredna delatnost"	Prekogranična saradnja	Muzika je veoma respektabilna privredna delatnost koja može ozbiljno pomoći u pruvrednom pogledu u susedskom, pograničnom okruženju.	Muzika, ma u kom obliku, može se iskoristiti kao spona za uzajamno približavanje između susednih zemalja, bliske po jeziku, kulturi, folkloru i drugim elementima.
5	DRUŠTVENA TRGOVINA KAO ALTERNATIVA „KLASIČNOJ“ ELEKTRONSKOJ TRGOVINI1	Istraživač pripravnik, Dina Ivanović, Naučni saradnik, Vladimir Simović	"Društvena trgovina" - Društvene mreže -elektronska trgovina	Ekonomski razvoj u svetlu novih IT tehnologija	Situacija u Srbiji vezano za e-trgovinu kod preduzeća, ima u proseku trend rasta, međutim nedovoljno praćen rastom razvoja načina poslovanja i tehnologije. Stanovništvo ima trend u razvoju svojih digitalnih veština, ali i dalje određene veštine imaju nizak nivo poznavanja.	Preporuke za dalje istraživanje bi bile usmerene ka empirijskom dokazivanju određenih profila ponašanja pojedinaca, kroz anketiranje stanovništva u pogledu kupovine preko društvenih mreža i uopšte njihovih sposobnosti i zainteresovanosti za taj način nabavljanja proizvoda. Nakon istraživanja, usmerenje bi vodilo ka 'influencerima' i njihovo brendiranje proizvoda. Polazna pretpostavka bi bila da oni utiču na rast prodaje određenih proizvoda.
6	ČETVRTA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA - PORUKE ZA REINDUSTRIJALIZACIJU REPUBLIKE SRBIJE	Vanredni profesor Vladimir Mičić	Četvrta industrijska revolucija, „Industrija 4.0“ - digitalizacija	Ekonomski razvoj - inovacije, industrijska politika, reindustrijalizacija	„Industrija 4.0“ je glavni pokretač Četvrte industrijske revolucije, a zasniva se na nizu novih trendova i tehnologija, pre svega na veštačkoj inteligenciji, znanju i novim generacijama digitalnih tehnologija i infrastrukture, veštačke inteligencije, mašinskog učenja, robotike, interneta, nanotehnologije, genetske modifikacije, novih vrsta i načina skladištenja energije i informacija, kvantnog računarstva, genetike i biotehnologije. Opšteprihvaćeno je da se nova industrijska revolucija u osnovi temelji na digitalnoj revoluciji	Unapređenje digitalizacije poslovnih i proizvodnih odnosa nije samo pitanje inovacija i ulaganja. Nema održivog ekonomskog rasta i razvoja bez razvijene i visoko konkurentne prerađivačke industrije. Činjenica je da prerađivačke industrije članica EU koje koriste nove digitalne tehnologije stvaraju znatno viši nivo dodate vrednosti i zaposlenost pa je, iz tog razloga, koncept „Industrije 4.0“ vizija procesa reindustrijalizacije nalazi se u centru novog modela ekonomskog rasta EU.
7	UTICAJ TURIZMA NA REGIONALNI RAZVOJ	Doc. dr Marija Lakićević, Dr Milica Žarevac Bošković, Dr Zorica Sagić	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Turizam ka deo privrede	Turizam ima veliki uticaj na ekonomski razvoj privrede naročito industrijski nerazvijenih regiona sveta. U radu se ispituju ekonomski i neekonomski efekti turizma na regionalni razvoj.	Regionalni turizam danas predstavlja najznačajniju pojedinačnu stavku u ukupnoj vrednosti izvoza roba i usluga. Turizam je takođe jedna od pet vodećih izvoznih kategorija za 83% svih zemalja, i glavni izvor deviza za najmanje 38% zemalja sveta. (Da li postoji: 1) analiza turističke ponude Pirotskog okruga; 2) Strategija razvoja turizma u okrugu.
8	ANALIZA NIVOA IDENTIFIKACIJE ZAPOSLENIH S ORGANIZACIJOM	prof. dr Vesna Milanović prof. dr Andrea Bučalina Matić, MA Jelena Golubović4	Odnos zaposlenih prema osnovnim elementima organizacije: ciljevima, misijom, vizijom i kulturom	Ljudski resursi	U ovom radu ispitan je nivo identifikacije zaposlenih u organizacijama privatnog sektora u Beogradu koje su, prema broju zaposlenih, male veličine i koje posluju u oblasti usluga. Rezultati su pokazali nezadovoljavajuću nivo identifikacije ispitanika s organizacijom, odnosno s njenim ciljevima, s misijom i vizijom, i s kulturom organizacije.	Rezultati ukazuju da u organizacijama treba ojačati strategije povećanja organizacione identifikacije izvršioaca i starijih po stažu, kao i identifikacije s misijom i vizijom organizacije. Pored toga, neophodno je, da se pored informisanja kao načina za upoznavanje i prepoznavanje varijabli identifikacije, intenziviraju napori u njihovom razumevanju, a sa stanovišta prepoznavanja mogućnosti da, svaki pojedinac vidi šanse za ostvarenjem sopstvenih ciljeva, odnosno, u misiji i viziji, sopstvenog uspeha.
9	PERCEPCIJE ZAPOSLENIH O VERBALNOJ I NEVERBALNOJ KOMUNIKACIJI U ORGANIZACIJI	prof. dr Andrea Bučalina Matić, MA Jelena Golubović, prof. dr Vesna Milanović	Verbalna i neverbalna komunikacija između zaposlenih u organizaciji	Ljudski resursi	U ovom radu su predstavljene percepcije zaposlenih o verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji u u različitim organizacijama privatnog sektora male veličine u Beogradu, na osnovu ankete zaposlenih .	Organizacije treba da ojačaju napore u posvećivanju veće pažnje verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji u organizaciji. Osim toga, potrebno je intenzivirati neformalnu komunikaciju i pojačati brigu o govoru tela kao značajnom vidu neverbalne komunikacije. U ovome akcenat dati na izvršioce.

10	LOGISTIKA 4.0 KAO JEDAN OD KONCEPATA INDUSTRIJE 4.0	Vanredni profesor, Svetlana Dabić-Miletić, Redovni profesor, Momčilo Miljuš	Logistika - "Logistika 4.0"	Četvrta industrijska revolucija, „Industrija 4.0“	Logistika 4.0 je podrška konceptu Industrija 4.0 (Pametne fabrike) i predstavlja trenutni trend automatizacije u razmeni podataka, intralogističkim procesima i lancima snabdevanja. Neke od glavnih prednosti Logistike 4.0 su: a) integracija fizičkog i virtuelnog sveta, b) veća fleksibilnost LS-a, c) veća brzina realizacije značajnog broja (gotovo svih) manipulativnih aktivnosti, d) poboljšanje performansi u svim segmentima funkcionisanja LS-a.	Bez obzira na benefite opšteg trenda modernizacije poslovanja, značajan pomak bi bio sprovođenje "cost-benefit" analize pri uvođenju nove tehnologije i to sa tri aspekta: troškova, vremena potrebnog za početak implementacije, ali i troškova i vremena u prekalfikaciji radne snage u ovom sektoru.
11	NOVI KONCEPT RAVNOMERNOG REGIONALNOG RAZVOJA U REPUBLICI MAKEDONIJI	PhD. Zoran Matevski PhD. Duška Matevska	Socijalna kohezija; interkulturalizam	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	U ovom radu su analizirani ključni prioriteti i ciljevi za socijalnu koheziju u Republici Makedoniji. To su: promocija održivog i uključivog socijalno-ekonomskog uravnoteženog RER, stvaranje ili jačanje postojećih institucionalnih mehanizama za sprovođenje politika RER, povećana svest javne uprave i celog društva o konceptu jednog društva i interkulturalizmu, jačanje ukupnih kapaciteta i resursa entiteta u cilju osiguranja održivog uravnoteženog RER; usklađivanje zakonske regulative u različitim institucijama sa politikama za uravnoteženi RER, promovisanje socijalne kohezije i integracije obezbeđivanjem rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i jednakih mogućnosti na osnovu sve raznolikosti.	Interesantno je napraviti određene paralele analiziranih elemenata prioriteta i ciljeva posmatrano u širem okruženju Pirotskog okruga.
12	EKONOMSKA POLITIKA U SLUŽBI REGIONALNOG RAZVOJA	Teodora Simonović, student osnovnih akademskih studija	Politike regionalnog razvoja	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Predmet istraživanja predstavlja sagledavanje složenog sistema interaktivnog delovanja društva i ekonomije u vremenu i prostoru, tačnije sagledavanje politike regionalnog razvoja na društveno- ekonomska kretanja u Republici Srbiji. Osnovni cilj ovog rada je predlaganje takve politike regionalnog razvoja koja bi obezbedila koordinisani i integrisani sektorsko-teritorijalni pristup održivom ukupnom društveno-ekonomskom razvoju Republike Srbije.	Mora se unaprediti strateško planiranje na svim nivoima i determinisati jedinstveni strateški okvir razvoja naše zemlje. Kod takvog pristupa, država mora da identifikuje strateške razvojne pravce, usmerava i pomaže grane i preduzeća koja imaju perspektivu. Reč je o aktivnoj državi koja ume strateški da misli. Ta politika ne ide protiv tržišta već ga podstiče.
13	EKOMENADŽMENT STARE PLANINE U FUNKCIJI REGIONALNOG RAZVOJA I PREKOGRANIČNE SARADNJE	Prof. dr Vidoje Stefanović Doc. dr Neždad Azemović	Ekoturizam u funkciji prekogranične saradnje	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Prirodna bogatstva, nedovoljna iskorišćenost značajnih potencijala i još nedovoljno izvršena valorizacija, daju jaku viziju razvoja ekoturizma Stare planine. Zaštitom prirode i planovima za dalji razvoj staroplaninskog područja, Republika Srbija nastoji da podstakne i usmeri sadašnje i buduće stanovnike da istraju u naporima koji se ogledaju kroz: – Poboljšavanje životnog standarda, – Mogućnost investicionih ulaganja, – Razvoj ,pre svega, ekoturizma – Informisanost zainteresovanih posetilaca, – Razvoj svesti ljudi o bogatstvu i značaju ovog područja, – Spremnost na saradnju na međunarodnom nivou, – Razvoj osobenog, i u Evropi prepoznatljivog, regiona.	Prednosti ekološkog menadžmenta za koncipiranje valjane ekološke politike preduzeća leže pre svega u činjenici da preduzeće mora maksimalno da ispoljava odgovornost u korišćenju svih raspoloživih resursa, a pre svega ljudskih i prirodnih. (Ima li analize rezultata turizma na Staroj planini u 2020.g. kao rezultat epidemije?)
14	TURISTIČKA KONKURENTNOST SRPSKE EKONOMIJE	Prof. dr Silvana Ilić , redovni profesor, Prof. dr Dragan Mihajlović, red. profesor Nenad Andrić, master ekonomije	Turizam	Ekonomski razvoj	Turizam kao privredna grana značajna je za ostvarivanje ključnih razvojnih ciljeva.Prihodi od turizma (koji su najveći od stranih turista) u Republici Srbiji, moći će da rastu po većoj stopi do 2025. godine ukoliko Republika Srbija na adekvatan način preduzme mere podrške razvoju postojećih i novih proizvoda, unapredi promociju na glavnim tržištima, podigne nivo efikasnog upravljanja destinacijama, obezbedi kvalitetan nivo permanentnog sticanja novih znanja i veština zaposlenih i na taj način iskoristi razvoj saobraćajne infrastrukture.	Turizam je postao generator ekonomskog, socijalnog i društvenog razvoja većine zemalja sveta, pa i Srbije. Zato je neophodno sagledati njegove multiplikativne efekte -efekti koji se razvojem turizma reflektuje na druge privredne grane kao što su: saobraćaj, poljoprivreda, trgovine, industrije, građevinarstva, mala preduzeća i sl, kao i njegov udeo u ukupnom BDP, broju zaposlenih u turizmu.
15	ULOGA ZELENOG BANKARSTVA U POSTIZANJU REGIONALNE I GLOBALNE ODRŽIVOSTI	dr Dragica Stojanović, docent, Prof. dr Bojan Đorđević, redovni profesor	"Zeleno" bankarstvo i regionalna/globalna održivost	Ekologija	Zelena finansiranje je koncept koji kombinuje oblast finansija i poslovanja sa ekološkim ponašanjem. To je oblast koja uključuje individualne i poslovne potrošače, proizvođače, investitore i finansijske zajmodavce. Ovaj vid finansiranja teži razvoju finansijske industrije, poboljšanju životne sredine i održivom ekonomskom razvoju.	Glavna misija zelene banke je da kombinuje posao i ekologiju u korist klijenata. Međutim, pristup zelenom bankarstvu varira od banke do banke, pri čemu se sam termin generalno odnosi na bankarske prakse koje podstiču ekološko odgovorno finansiranje i ekološki održive unutrašnje procese. Pored činjenice da je koncept zelenog bankarstva obostrano koristan za banke, industrije i privredu, pregled postojeće literature otkriva da ono što nedostaje u kontekstu veće primene je nivo svesti potrošača i obrazovanja.
16	ZNAČAJ EKOLOŠKE SVESTI ZA PRIMENU SAVREMENE TEHNOLOGIJE I INŽENJERSTVA U POLJOPRIVREDI	Prof. dr Dragica Ilić Prof. dr Saša Ivanov Dr Mirjana Marković	Ekologija	Poljoprivreda	Poljoprivredni proizvođači, i svi oni koji se bave proizvodnjom hrane, moraju biti moralne, odgovorne osobe sa veoma razvijenom ekološkom svesću. Osoba koja ima razvijenu ekološku svest zna da cení život, koliko je on vredan i da nikakvo bogatstvo na svetu nije vredno koliko jedan život.	Upotreba pesticida i herbicida u poljoprivredi mora biti kontrolisana od same države u kojoj se primenjuju.Sva poljoprivredna gazdinstva koja iznose svoje proizvode na tržište, moraju biti registrovana i ekološki kontrolisana (ekološke inspekcije, veterinarske službe itd.) kako ne bi došlo do trovanja ljudi i ogromnih posledica po sav biljni i životinjski svet na planeti Zemlji.

17	POTENCIJALI RAZVOJA ŽELEZNICA SRBIJE NA TEMELJIMA MARKETINGA	Prof. dr Momčilo Manić, vanr. prof.	Železnice Srbije	Marketing u funkciji razvoja železnica	Danas se železnički saobraćaj u Srbiji nalazi u teškoj materijalnoj situaciji, u stanju pogoršanih ekonomskih uslova poslovanja. To se globalno odražava na njenu neodgovarajuću tržišnu poziciju.	Da bi železnica egzistirala kao moderan i efikasan transportni sistem, pouzdan i konkurentan prevoznik, neophodno je da aktivno primenjuje i upravlja svim instrumentima marketing miksa. Marketing je moćno oruđe tržišnog nastupa i predstavlja verodostojnu šansu za uspeh srpskih železnica.
18	EKONOMSKO - EKOLOŠKI EFEKTI INVESTIRANJA U OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE	dr Violeta Jovanović, docent dr Dragica Stojanović, docent dr Dragan Mihajlović, redovni profesor	Ekologija	Obnovljivi izvori energije	U radu se daje pregled osnovnih prednosti i karakteristika obnovljivih izvora energije sa akcentom na raspoložive resurse Srbije i ukazuje na značaj i dinamiku priliva stranih direktnih investicija (SDI) u sve sektore, uključujući i energetske i zaštitu životne sredine.	Prema Nacionalnom akcionom planu za obnovljive izvore energije koji je donet 2013.godine, postavljen je cilj da u ukupnoj bruto potrošnji energije za 2020. godinu 27% ima udela energija proizvedena iz obnovljivih izvora. Kako bi se ovaj cilj ostvario, u narednom periodu je neophodno uvećati ukupna ulaganja u obnovljive izvore energije. U povećanju stepena korišćenja obnovljivih izvora energije, kao najpoželjniji oblik SDI su grinfild investicije.
19	ZNAČAJ KORPORATIVNE FILANTROPIJE ZA PRIVREDNI I DRUŠTVENI RAZVOJ REPUBLIKE SRBIJE	PhD student, Milijana Talić	Korporativna filantropija	Društveni razvoj	Na osnovu analize nivoa korporativne filantropije preduzeća koja posluju u Srbiji, zaključak je da se u Srbiji filantropija i dalje prvenstveno posmatra kao humanitarna pomoć i pomoć socijalno ugroženim grupama i pojedincima, posebno od strane građana, dok predstavnici kompanija, pridaju znatno veći značaj akcijama koje doprinose opštem razvoju zajednice.	Korporativna filantropija predstavlja više od trenutne reakcije na potrebe zajednice - ona predstavlja strateško ulaganje u razvoj zajednice u kojoj kompanija posluje i zasniva se na određivanju oblasti podrške koje su istovremeno prioritete i za lokalnu zajednicu i za kompaniju.
20	STANDARDIZACIJA I PRAVA INTELKTUALNE SVOJINE	Dr Ljubinka Radosavljević, d.maš.Ing Grdović Tomislav, dipl.maš.ing.	Standardizacija	Intelektualna svojina	Evropski organi za standardizaciju bi trebalo: 1) da učine sve da se identifikuju nosioci svakog prava intelektualne svojine kroz istraživački rad, objavu informacija, organizovanje javnih anketa, pre usvajanja standarda; 2) da se rad nastavi samo ako sva poznata prava intelektualne svojine mogu da budu predmet licenci; 3) da se odobre pravedni uslovi nosiocima prava intelektualne svojine u odnosu na arbitražne mehanizme vezane za stopu licencnih naknada.	Prava intelektualne svojine su isključiva prava svojine, i samo u specifičnim i veoma ograničenim slučajevima propisanim u nacionalnim zakonodavstvima i međunarodnim konvencijama, ona mogu biti stavljena na raspolaganje trećim licima preko obaveznih licenci.
21	TURISTIČKI PROIZVOD GRADA LESKOVCA – STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA	PhD, Jelena J. Stanković, MSc, Ivana Marjanović	Turizam	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	U radu je izvršena analiza postojeće turističke ponude grada Leskovca u cilju jačanja njegove turističke ponude i propulzivnog razvoja turizma, kao visoko produktivne delatnosti.	Ima li Pirot (okrug?) analizu (deskriptivnu, SWOT) kojom bi se identifikovale strateške prednosti, ali i strateški nedostaci za razvoj turizma, u cilju njihovog prevaziženja.
22	KOMPARACIJA RELEVANTNIH PERFORMANSI U MENADŽMENTU	Prof. dr Miroslav Milutinović, Prof. dr Andon Kostadinović, Tanja Mitrović, doktorant	Ljudski resursi	"Benchmarking" performansi u menadžmentu	Benchmarking je proces učenja, donošenja novih ideja i uvođenja kontinuiranog procesa poboljšanja u svako preduzeće. Takođe, to je novi proces komuniciranja unutar, kao i između preduzeća koji se treba kontinuirano primenjivati da bi se održao korak sa konkurencijom.	Benčmarking kao menadžerska metoda počiva na ideji da je moguće istraživati najbolje postupke drugih kompanija i zatim primeniti promene formirane na osnovu tih opažanja. Benčmarking je izvrstan izvor poslovnih ideja, a jedna od osnovnih dobrobiti benčmarkinga jeste otvaranje pojedinaca prema novim idejama, proizvodima i poslovnim procesima. Odlučna tema za predavanje u Ugovornoj komori.
23	DRUŠTVENA ODGOVORNOST U HOTELIJERSTVU PIROTSKOG OKRUGA	Prof. dr Dejan Riznić, Prof. dr Milovan Vuković Prof. dr Snežana Urošević	Društveno odgovorno poslovanje	Odnos menadžmenta hotela sa zaposlenima	U ovom radu su predloženi rezultati istraživanja primene društvene odgovornosti na primeru poslovanja hotelskih preduzeća u Pirotu i okolini. U anketiranju su učestvovali zaposleni hotelskih preduzeća u Pirotskom okrugu. Osnovni cilj pripremljenog anketnog upitnika odnosio se na ispitivanje karaktera odnosa hotelskog menadžmenta sa zaposlenima.	Turizam i ugostiteljstvo u Pirotu i okolini predstavljaju važnu perspektivu za razvoj ovog kraja. Preduzeća, u granicama raspoloživih sredstava, upućuju svoje zaposlene na razne obuke, seminare i druge vrste usavršavanja, sarađuju sa lokalnom zajednicom, čine sve što je u njihovoj moći da privuku turiste u Pirot. Odlučna tema za obuku u Ugovornoj komori.
24	ČETVRTA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA I BLOCKCHAIN	mr Goran Stamenović dr Dejan Rančić	Četvrta industrijska revolucija, „Industrija 4.0“	"Blockchain" tehnologija	Blockchain je tehnologija napoznatija po tome što se pomoću nje trguje kriptovalutama. Pored trgovine kriptovalutama, može da se koristi i za mnogobrojne druge primene i za pristup koji podrazumeva direktnu realizaciju transakcija (umesto centralizovane). Primeri su: vlasništvo nad imovinom, stana, kuće, zemlje, automobila, ali i informacije o poreklu imovine, medicinskim podacima, pravu intelektualne svojine. Mnoge države u svetu rade na tome da blockchain integrišu u različite oblasti privrednog i društvenog života, a posebno tamo gde postoji visok rizik od prevara, malverzacija, mita i korupcije.	"Blockchain" se naziva stubom četvrte industrijske revolucije. Najznačajnije prednosti koje blockchain tehnologije mogu doneti poslovanju su snižavanje troškova, brzina izvršenja transakcija, brzina mogućnosti provere podataka, zaštita podataka, mogućnost provere krajnjeg korisnika i pouzdanost transakcija. U javnosti ima dosta informacija o "Blockchain" tehnologijama, ali vrlo malo ljudi koji se u nju razumeju. Odlučna tema za predavanje u Ugovornoj komori.
25	ZNAČAJ PROMOCIJE PUTEM DRUŠTVENIH MREŽA NA PRIMERU VRNJAČKE BANJE KAO TURISTIČKE DESTINACIJE	PhD student, Bojana Beljić Vanredni profesor, dr Snežana Miličević	Marketing	Internet, društvene mreže	Društvene mreže napravile su svojevrsan bum i treba ih shvatiti kao ozbiljan markentiški alat. Internet, kao najznačajniji tehnološki fenomen današnjice, pruža subjektima u turizmu neke potpuno nove konkurentske mogućnosti. Internet marketing ubrzano menja način na koji subjekti u turizmu obavljaju poslovanje. (Analiza je rađena na primeru Vrnjačke banje i njenih turističkih kapaciteta.)	Promocija turističke ponude destinacija na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu osnovni je zadatak turističkih organizacija, bilo da je reč o turističkim organizacijama na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou.

26	THE CHALLENGES OF TALENT MANAGEMENT IN MARKETING	Assoc. Prof. Dr. Nadezhda Dimova	Marketing	Menadžment ljudskih resursa (HR)	Preduzeća prolaze dinamične promene i menjaju marketinšku aktivnost. Izazovi su prisutni u mnogim oblastima na različitim nivoima kompanije, ali kada su u pitanju ljudski resursi i njihova posvećenost postizanju strateških ciljeva kompanije, situacija se tada komplikuje i dobijaju različite nijanse poslovnog uspeha.	Postoji specifičnost izazova sa kojima se suočava menadžment talenata u marketinškoj sferi. Veoma je važno da se u organizaciji prepozna talenat - kvalitetni ljudski potencijel kojim treba upravljati na pravi način.
27	НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ И ПРЕКОГРАНИЧНА САРАДЊА	Проф. др Петар, М. Анђелковић, Проф. емеритус Андон Константиновић	Nacionalna bezbednost	Prekogranična saradnja	Аспекти националне безбедности, су у савременим условима, многобројни и обухватају све сегменте националне државности, од војне, политичке, економске, демографске, културолошке и еколошке...Национална држава је најважнији чинилац у остваривању слободе појединца и гарант је реализације основних права и слобода човека.	Када се говори о односима међу државама, посебно о прекограничној сарадњи, а све у контексту националне безбедности, та сарадња мора да се заснива на узајамном поштовању и разумевању и међусобном реципроцитету.
28	БАЛКАН БАЛКАНСКИМ НАРОДИМА – САВЕЗ ПРАВОСЛАВНИХ НАРОДА ЗА СПАС У ГЛОБАЛИЗАЦИЈСКИМ ИЗАЗОВИМА,	Немања Анђелковић – докторанд, Невена Настић – докторанд	Balkan i balkanski narodi	Geostrategija	Упркос свим нагомиланим проблемима које притиска балканске народе, немогућности да се постигне договор о начину суживота, новим ескалацијама мржње и непосредној ратној опасности у којој се сви налазимо, мишљења аутора је да сами балкански народи морају да дођу до свести о значају Балкана и да сами морају да се изборе за себе. То треба да буде заједничка основа за развој Балкана и излазак балканских народа из сиромаштва и беде.	Православна вера уз стварање православног савеза, услови су за опстанак и темељи за развој балканских народа у 21. веку.
29	УЛАГАНЈЕ У ЛЈУДСКЕ РЕСУРСЕ У ФУНКЦИЈИ ПОБОЉШАЊА ПОСЛОВАЊА И УТИЦАЈ НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ	prof. dr Dragana Trifunović, doc. dr Goran Lalić, doc. dr Ranka Mitrović	Ljudski resursi	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Cilj ovog rada je da prikaže uticaj ljudskih resursa na poslovanje i regionalni razvoj preduzeća kroz analizu rezultata sprovedenog istraživanja. Istraživanje je sprovedeno u preduzećima u Republici Srbiji u periodu od aprila do avgusta 2019. godine. Statističkom obradom podataka je potvrđen značaj ulaganja u ljudske resurse i uticaj na poslovanje i regionalni razvoj preduzeća.	Ulaganje preduzeća u dodatno obrazovanje zaposlenih je jedan vid investicija u ljudska bića i sama preduzeća, koji je neophodan da bi se ostvario njihov razvoj. Kao što je i prikazano u ovom radu, značajno je ulaganje u ljudske resurse ne samo za preduzeća već doprinosi i regionalnom razvoju. Ovo potvrđuje ispravan stav URPK Pirot da se bavi organizacijom seminara, obuka...
30	РАЧУНОВДСТВЕНИ АСПЕКТ ЦИРКУЛАРНЕ ЕКОНОМИЈЕ КАО ФАКТОРА ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА	Prof.dr Maja Andrijašević Msc. Vesna Pašić Tomić, Prof.dr Radica Pavlović	Računovodstvo (upravljačko)	Cirkularna ekonomija	Ekološko računovodstvo, (Environmental Management Accounting - EMA), kao deo upravljačkog računovodstva, predstavlja informacionu osnovu odluka vezanih za upravljanje zaštitom životne sredine. Cirkularna ekonomija uvodi novi dizajn proizvoda, u čijem sastavu nema štetnih ili retkih (teško dostupnih) materijala, dok po svojoj funkcionalnosti omogućavaju duži period njihovog korišćenja. U radu je dato nekoliko primera dobre prakse u Srbiji.	Bitna dimenzija održivosti jeste odnos između ekoloških i ekonomskih performansi tako da svaka kompanija treba da razvije svoj sistem za identifikaciju i kvantificiranje ekoloških troškova, sistem koji omogućava smanjenja otpada, što direktno utiče na smanjenje nabavke i potrošnje resursa u procesu proizvodnje. Krajnji efekat se ogleda u postizanju sklada između aspekta životne sredine i profitabilnosti, kroz simultano ostvarenje dve cilja – smanjenje ugožavanja životne sredine i smanjenje troškova proizvodnje.
31	KORPORATIVNO UPRAVLJANJE U FUNKCIJI POZICIONIRANJA STRATEŠKOG MENADŽMENTA	Dipl. pravnik – master menadžer Aleksandra Nitovski-Mitić	Korporativni menadžment	Korporativna društvena odgovornost	Korporativno upravljanje je definisano kao skup mehanizama kroz koje firma funkcioniše kada je svojina odvojena od upravljanja. Osnovno je pitanje: kako obezbediti da profesionalni menadžer u preduzećima sa disperziranim vlasništvom radi u interesu vlasnika, a ne u sopstvenom, zbog toga što vlasnici obično nemaju dovoljno kvalifikacionih sposobnosti (nisu profesionalci) ili nemaju dovoljno interesa (poseduju malo akcija preduzeća), da bi valjano vršili nadzor nad radom menadžera.	Moderno shvatanje korporativne odgovornosti podrazumeva odnos kompanije prema širokom spektru interesnih grupa, dakle odnos prema zaposlenima, uspostavljanje etičkog kodeksa i obuka zaposlenih u njegovoj primeni, odnos prema tržištu, dobavljačima, klijentima ali i lokalnoj zajednici.
32	UNAPREĐENJE SISTEMA DRŽAVNE POMOĆI U REPUBLICI SRBIJI	Prof. dr Boban Stojanović Doc. dr Vladan Vučić dr Zorana Kostić	Državna pomoć	Zakonska regulativa	U radu se ukazuje na značaj i neophodnost usklađivanja okvira za praćenje državne pomoći sa pozitivnim propisima i zahtevima Evropske unije, posebno u kontekstu pregovaračkog procesa o pridruživanju Srbije EU. Rad pruža uvid u pravni okvir državne pomoći u Srbiji, nedostatke dosadašnjeg sistema i ukazuje na pravce unapređenja rada Komisije za kontrolu državne pomoći.	Usklađenost sa pravnim tekovinama i propisima EU u oblasti sistema državne pomoći je neophodan uslov za obezbeđenje veće efikasnosti razvojnih efekata državnog intervencionizma, čime se povećava prostor za razvojne politike u Republici Srbiji. Državna pomoć pruža najbolje razvojne rezultate kada je praćena komplementarnim instrumentima koji stoje iza jasne vizije razvoja.
33	FINANSIJSKO ULAGANJE U OBRAZOVANJE ZAPOSLENIH – TROŠAK ILI INVESTICIJA U ERI GLOBALIZACIJE I MEĐUNARODNE SARADNJE	prof.dr Radica Pavlović, prof.dr Maja Andrijašević, MA Vesna Pašić	Ljudski resursi	Finansijsko ulaganje u obrazovanje zaposlenih	Zaposleni u kompanijama predstavljaju jedan od ključnih činilaca koji utiču na nivo i merila performansi poslovnih entiteta. Posmatrano u računovodstvenom smislu, obrazovanje, plate, bonusi i druge finansijske kompenzacije predstavljaju trošak za kompaniju koji se iskazuje u računuu uspeha i smanjenje likvidnih sredstava po osnovu isplata koje se evidentira u izveštaju o novčanim tokovima.	Ekonomski posmatrano, ulaganja u obrazovanje i usavršavanje zaposlenih i menadžera predstavljaju investicije u ljudski kapital. Viši i kvalitetniji nivo obrazovanja doprinosi povećanju nivoa produktivnosti, inovativnosti i drugih finansijskih performansi preduzeća, poboljšanju konkurentnosti i povećanju ekonomskog rasta u opšte.
34	THE AUCTIONS – PERSPECTIVES OF APPLICATION IN THE TRADE WITH PERISHABLE FOODS	Boyko Doychinov, PhD, Yoanna Ivanova	Organizovana tržišta	Robne berze	Organizovano tržište je načelna oznaka tržišta koja trajno ili periodično deluju na izrazito određenoj lokaciji, u određeno vreme i prema zakonskim zahtevima i / ili kao opšte pravilo i način trgovanja robom i / ili uslugama. Organizovana tržišta uključuju robne razmene i aukcije, koja su visoko organizovana tržišta, kao i veleprodajna tržišta.	Organizovana tržišta pružaju mnoge prednosti u trgovini raznim robama, pogotovu lako kvarljivih roba.
35	QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES: VIEWPOINTS OF STUDENTS	Lidija Kodrin, PhD	Ljudski resursi	Edukacija	Kvalitet usluga, uključujući obrazovanje, jedan je od ključnih problema sa kojima se suočavaju uslužne organizacije. Model u ovom radu dizajniran je za merenje razlike između kvaliteta usluge koju doživljavaju i opažaju različiti korisnici obrazovnih usluga, sa očekivanim kvalitetom usluge.	Da bi obrazovna organizacija poboljšala kvalitet obrazovnih usluga, mora smanjiti ili zatvoriti jaz između očekivanja korisnika i percepcije u vezi s uslugom.

36	CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA U REPUBLICI SRBIJI U SVETLU AGENDE 2030	Dr Snežana Radukić, Dr Zorana Kostić	Održivi razvoj	Agenda UN za održivi razvoj do 2030. godine	Agenda UN za održivi razvoj do 2030. godine, koja je usvojena 2015. godine, postavlja 17 globalnih ciljeva održivog razvoja i obavezuje 193 zemlje potpisnice, uključujući i Republiku Srbiju, da postave nacionalne ciljeve koji doprinose ostvarenju globalnih ciljeva. U radu je dat pregled ciljeva održivog razvoja koje treba ostvariti u Republici Srbiji do 2030. godine.	Finansiranje ciljeva održivog razvoja je predviđeno budžetom RS u 2019. godini za šta je nadležan Ministar bez portfelja zadužen za demografiju i populacionu politiku, što predstavlja početak nacionalnog budžetiranja održivog razvoja.
37	DOES NATIONAL CULTURE AFFECT INTEGRATED REPORTING QUALITY? A FOCUS ON GLOBE DIMENSIONS	Nicola Raimo, Marianna Zito, Alessandra Caragnano	Integrirano izveštavanje - Integrated reporting (IR)	Kultura	Integrirano izveštavanje (IR) je novi oblik korporativnog izveštavanja koji ima za cilj da pruži holističku sliku učinka organizacije. Kritični aspekt IR je kvalitet izveštaja.	Ova studija doprinosi relevantnoj literaturi analizom dodatnog faktora - nacionalna kultura - koji utiče na kvalitet integriranog izveštavanja.
38	STRATEGIJSKI PRISTUP UPRAVLJANJA LANCIMA SNABDEVANJA SA STANOVIŠTA LEAN DISTRIBUCIJE	Dragan D. Milanović, Mirjana Misita, Petar Kefer, Anka Borota Tišma, Marija D. Milanović	Logistika - Lanci snabdevanja	Menadžment	Upravljanje lancima snabdevanja je proces dizajniranja, planiranja, izvršenja, kontrole i nadgledanja aktivnosti lanaca snabdevanja sa svrhom da se kreira neto vrednost, koja izgrađuje konkurentnu infrastrukturu, balansira internacionalnu logistiku, sinhronizuje snabdevanje sa potrebama i meri performansu poslovanja na globalnom nivou.	Najbolje kompanije na svetu nalaze novi izvor konkurentne prednosti u upravljanju lancima snabdevanja, koji sadrži veliki broj aktivnosti koje su integrisane, kako bi proizvod ili usluga za što kraće vreme došli na tržište i zadovoljili potrebe kupca. Cilj programa Lean distribucije je eliminacija svega onoga što kupac ne želi da plati i što ne donosi vrednost koja je ugrađena u proizvod u usluzi.
39	ENERGETSKI SEKTOR I NJEGOV UTICAJ NA PRIVREDNI RAZVOJ	Student DS Milica Mladenović, Dr Silvana Ilić, Dr Slobodan Mladenović	Energetski sektor	Privredni razvoj	Energija se smatra pokretačem celokupnog društva, i da ekonomski i tehnološki razvoj u budućnosti bude zasnovan upravo na obnovljivim resursima. Zemlje koji imaju bolji pristup prirodnim resursima, imaju brži privredni rast i razvoj. Zato je neophodno okrenuti se većem iskorišćavanju obnovljivih izvora energije, s obzirom da je iscrpljujućih resursa sve manje, a privredni rast i razvoj je nemoguć bez energije kao pokretača svih delatnosti.	Unapređenje energetskog sektora zahteva znatne investicije. Te investicije javni sektor neće moći da finansira sopstvenim sredstvima i zato je neophodno podsticanje ulaganja i stvaranje povoljnog investicionog ambijenta za ulaganje u energetiku (posebno za investicije u obnovljive izvore energije). U tom smislu, veliki zahtevi se postavljaju pred državne institucije koje moraju koordinirano i predano da stvaraju i unapređuju uslove koji će privući domaći i inostrani kapital kako bi učestvovali u realizaciji potrebnih ulaganja u obnovljive izvore energije i uopšte u energetski sektor.
40	LOGISTIČKI ASPEKT ORGANIZACIJE IZVOZNIH ROBNIH TOKOVA ZA RUSIJU	Aleksandra Novković, student master studija, dr Milan Andrejić, docent	Logistika	Izvoz Rusiju	Rusko tržište zauzima čak peto mesto po ukupnoj količini robe koja se izvozi iz Srbije, pri čemu je dominantna vrsta robe voće. U konkretnom radu, kroz tri celine razmotreni su uslovi samog izvoza u Rusiju u pogledu regulativa i dokumentacije kao i vidovi transporta koji mogu biti primenjeni u slučaju organizacije izvoza, različita ograničenja, cene transporta kao i same transportne rute.	Potrebno je da se izvoznici iz Srbije dobro informišu o pravilima koja vladaju na ruskom tržištu.
41	ŠPEDITERSKI POSLOVI U VAZDUŠNOM TERETNOM TRANSPORTU	Miloš Simović, student master studija, dr Milan Andrejić, docent	Logistika	Špedicija u vazdušnom transportu	Predmet ovog rada su aktivnosti i procesi u vazdušnom teretnom transportu u kojima učestvuju špediteri kao njihovi glavni organizatori. U radu su obrađene i analizirane sve karike lanca u organizaciji vazdušnog transporta robe, a u kojima, ulogu imaju špediteri, kao i da se pronađu potencijalne kritične tačke koje je potrebno ili moguće poboljšati.	Organizacija vazdušnog transporta robe je veoma komplikovana i obuhvata veliki broj učesnika i procesa, a zbog tendencija u vazdušnom transportu koje se odnose na brzu i pouzdanu isporuku veoma važna je i kooperacija svih učesnika u lancu snabdevanja čiji je krajnji cilj maksimalno zadovoljstvo korisnika. Zbog širokog spektra kompleksnih poslova kojima se špediteri bave, njima bi trebala da se posveti velika pažnja kako bi robni tokovi, ali i celokupni lanci snabdevanja bili efikasniji.
42	RAZVOJ TURIZMA U FUNKCIJI REVITALIZACIJE DEVASTIRANIH PODRUČJA REPUBLIKE SRBIJE	Dr Živorad Gligorijević, Dr Gorica Bošković, Aleksandar Manasijević	Turizam	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Gotovo svi regioni u Republici Srbiji raspolažu sa određenim potencijalom za razvoj nekog vida turizma. Ovo, posebno, može omogućiti devastiranim područjima da, kroz razvoj turizma, ostvare viši stepen privredne razvijenosti i, u konačnom, smanje razlike u odnosu na razvijenije regione. Država mora imati aktivnu ulogu u procesu razvoja turizma na teritoriji devastiranih područja. Međutim, isto tako, u procesu implementacije mera i instrumenata potrebnih za revitalizaciju, jako je bitna i lokalna i međuregionalna saradnja.	Prilikom kreiranja dugoročne strategije regionalnog razvoja Republike Srbije, posebno se mora voditi računa o razvoju i revitalizaciji devastiranih područja - jednog od primarnih ciljeva regionalne politike u savremenim uslovima. Razvoj devastiranih područja u Republici Srbiji mora se vršiti u skladu sa razvojnim potencijalima kojima ista raspolažu.
43	REGIONAL DEVELOPMENT AND ENVIRONMENTAL CRISIS: HOW TO MAKE AN ENVIRONMENTALLY SUSTAINABLE SOCIETY	PhD. Aleksandar Manasievski, PhD. Ilija Aceski	Ekologija	Regionalni ekonomski razvoj (RER) - održivi razvoj	Ekološki problemi su složeni i duboko prodiru u sve sfere ljudskog društvenog života. Smatra se da bi Balkan trebalo da preispita principe imajući u vidu principe održivosti, potrebna je vizija ekološkog društva, koja ne počinje i ne završava naivnom verom da će razvoj sam po sebi pre svega dovesti do uklanjanja posledice prošlosti.	Ima li Pirotski okrug strategiju održivog razvoja sa aspekta "ekološke krize" ("kriza okruženja") u cilju stvaranja uslova za "održivo društvo"?
44	ULOGA ZAŠTITE GEOGRAFSKOG POREKLA U OSTVARIVANJU CILJEVA PRIVREDNOG RAZVOJA	Marko Milojković, dipl.ekon	Geografsko poreklo	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Prava i obaveze koje proizilaze iz imena porekla, odnosno oznake geografskog porekla, proizilaze iz Zakona o oznakama geografskog porekla, a nadležne institucije u Republici Srbiji su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Zavod za intelektualnu svojinu.	Proizvodi sa obeleženim geografskim poreklom imaju bolju prihvaćenost na tržištu, što ih stavlja u superiorniji položaj u odnosu na iste proizvode bez naznačenog geografskog porekla.

45	FAKTORI KOJI UTIČU NA RAZVOJ ŽENSKOG PREDUZETNIŠTVA U REPUBLICI SRBIJI	redovni profesor, dr Maja Ivanović Đukić, redovni profesor, dr Biljana Đorđević, Ekspert za regionalni razvoj i strateško planiranje Dobriša Sudimac Mratinković, istraživač-pripravnik, doktorand Sandra Milanović	Žensko preduzetništvo	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Predmet ovog rada je analiza faktora koji deluju ograničavajuće i podsticajno na pokretanje sopstvenog posla kod žena. Jedan od načina da se poboljša položaj žena u društvu u Srbiji jeste podsticanje samozapošljavanja i razvoj ženskog preduzetništva. Rad je zasnovan na primarnom istraživanju koje je sprovedeno anketiranjem 262 mlade žene sa područja Jugoistočne Srbije.	Ključna ograničenja u podsticanju žena na preduzetništvo su nedostatak sopstvenog kapitala, nedostatak ideja, znanja i iskustva. Kakva je situacija u pirotskom okrugu? Treba uraditi jedan rad koji bi obradio tu temu. Treba napraviti rad o ženskom preduzetništvu u Pirotu: evaluacija projekta „Korak napred“. Gradu Pirotu su odobrena sredstva za projekat „Korak napred“ u okviru javnog poziva programa Swiss PRO za podršku lokalnim samoupravama u osnaživanju mehanizma za rodnu ravnopravnost. Projekat je fokusiran na unapređenje položaja žena u lokalnoj zajednici, a ima za cilj ekonomsko osnaživanje nezaposlenih žena kao i preduzetnica koje su početnice u biznisu.
46	UTICAJ POJEDINIH DIMENZIJA LIČNOSTI NA PREDUZETNIČKO PONAŠANJE	Prof. dr Ivana Simić	Ljudski resursi	Uticaj ličnosti na preduzetničko ponašanje	U ovom radu se ukazuje na odnos između dimenzija ličnosti i ispoljenog nivoa preduzetničkog ponašanja. Cilj je da se identifikovanjem onih dimenzija ličnosti koje jesu relevantne za preduzetničko ponašanje, podstaknu preduzetnički potencijal i forma preduzetničkog ponašanja ljudi u današnjim organizacijama.	Uočavanje, negovanje i pospešivanje preduzetničkog ponašanja doprinosi jačanju preduzetničkog biznisa, kreiranju većeg broja preduzetničkih organizacija i njihovom uspešnijem poslovanju. Na taj način se omogućava povećanje zaposlenosti, ekonomskog rasta, konkurentnosti nacionalne ekonomije. Odlučna tema za predavanje u Ugovornoj komori.
47	ARTEŠKI IZVORI KAO KOMPARATIVNA PREDNOST ZAJEČARA	redovni Profesor dr, Igor Trandafilović, student doktorskih studija, Ivan Živić, student doktorskih studija, Aleksandar Manić	Vodosnabdevanje	Arteški izvori	U radu je data analiza stanja vodosnabdevanja grada Zaječara iz arteških izvora. Imajući u vidu sve navedene podatke o ispravnosti voda sa arteških česama u gradu Zaječaru, možemo reći da je opšti zaključak da je voda sa arteških česama ispravna za piće, postojana, protok i kvalitet je isti i sve su bakteriološki ispravne	Svi građani moraju zajedno, na pravi način, čuvati svoje prirodno, kulturno i istorijsko bogatstvo, kako bi se sačuvalo za budućnost, jer voda je izvor života.
48	STRENGTHENING POSITION OF FREE ZONES	Dr. Dragan Kostić Dr. Samir Hamrouni Mr. Vladan Vasić, Doktorand Aleksandar Simonović, Vladan Stojanović	Slobodne zone	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Uloga slobodnih zona u svetskoj ekonomiji je veoma značajna. Zone predstavljaju značajne činioce globalnih lanaca snabdevanja i kroz se odvija 30% svetskog prometa. Njihov broj raste svake godine dok kompanije u zonama upošljavaju više od 70 miliona radnika. Uvedeni standardi u slobodnim zonama koji se tiču održivosti, transparentnosti, poboljšanja uslova rada i zaštite od nelegalne trgovine omogućuje njihovo lako povezivanje i integraciju u svetsku mrežu.	Efikasan alat za implementaciju standarda može biti specijalizovana softverska platforma koja će umrežiti sve nivoe u strukturi slobodnih zona počev od kompanija, operatera slobodnih zona, uprava za slobodne zone, regionalnih kancelarija svetske organizacije slobodnih zona, nacionalnih kontakata osoba i administracije svetke organizacije slobodnih zona. Platforma može sadržati po potrebi skrojene softverske aplikacije, za upravljanje svakim nivoom posebno. Pomenute aplikacije će omogućiti bespapirno poslovanje i automatizaciju procesa bez manuelnog rada, a izveštaji o poslovanju automatski generisani.
49	ZNAČAJ CILJANIH INVESTICIJA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA NA REGIONALNI RAZVOJ1	doc.dr Ranka Mitrović, professor Jan Polcyn, prof.dr Dragana Trifunović	Mala i srednja preduzeća - investicije	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Mala i srednja preduzeća prema svojoj strukturu u ukupnom broju preduzeća prevladavaju, ne samo na teritoriji Republike Srbije, nego i u Evropi. Stoga, ulaganje u razvoj MSP sektora i davanje podsticaja malim i srednjim preduzećima doprinosi daljem razvoju privrede, ali i regionalnom razvoju. Cilj rada jeste da ukaže na efekte ciljanih investicija, pravilnog odabira izvora finansiranja kao i stručne pomoći prilikom odabira izvora finansiranja kako bi investicija bila isplativa.	Sektor malih i srednjih preduzeća u Srbiji, sa svojih 99.8% procenata u strukturi ukupnog broja preduzeća, i 57% učešća u BDP i 66% strukturi zaposlenosti, predstavlja sektor sa jakim potencijalom za dalji razvoj. Od najvećeg značaja jeste targetiranje i pravi odabir investicija, kao i usklađivanje istih sa strategijom poslovanja preduzeća, EU direktivama, novim trendovima u tehnologiji i promenama u preferencijama potrošača.
50	ULOGA DRŽAVE U PROCESU REGIONALNOG RAZVOJA REPUBLIKE SRBIJE	Dr Marija Petrović-Randelović, Aleksandar Manasijević	Ekonomska politika	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Za ostvarivanje ciljeva ravnomernijeg regionalnog razvoja Republike Srbije neophodno je kreirati dugoročnu strategiju regionalnog razvoja, vremenski ograničenu, sa jasno definisanim ciljevima, merama i instrumentima regionalne politike potrebnim za ostvarivanje istih	Ukoliko se želi da se postigne ravnomerniji regionalni razvoj, potrebno je privredu Republike Srbije, posmatrati sa strategijskog aspekta kroz dve osnovne dimenzije privrednog razvoja: horizontalnu - odnosno regionalnu i vertikalnu - odnosno gransku dimenziju.
51	DEVELOPMENT OF HUMAN RESOURCES IN THE NEW DEMOGRAPHIC REALITY – MANIFESTATION OF PARADOXES	Desislava Botseva	Ljudski resursi	Demografska politika	U radu je data analiza demografskih kretanja posle WW2. Razmatrani su aspekti: 1. Demografske tranzicije u Evropi; 2. Plodnost, rodost i natalitet, 3. Starenje stanovništva, 4. Migracije.	U mnogim evropskim zemljama demografska politika dobila je ogroman značaj u XXI veku. Deo objašnjenja za to je povećana svest o izazovima, čije su posledice vidljive danas i pojačale se u budućnosti: starenje stanovništva, smanjenje nataliteta, diverzifikacija porodičnih oblika, itd.
52	SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF BULGARIAN REGIONS: COHESION OR DEVELOPMENT OF INEQUALITIES?	Elka Vasileva, Chief Assistant, Dr. Valbona Sakollari, PhD Student	Socio-ekonomski razvoj regiona Bugarske	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	U radu je data analiza socio-ekonomskih indikatora bugarskih regiona posmatrano po metodologiji NUTS koja se primenjuje u EU.	Šta kažu analize koje su rađene (ako su rađene??) za Srpske regione? Ako analize nema, treba inicirati jedan ovakav rad.
53	BUILDING AN INTEGRATED REGIONAL APPROACH IN THE NEW PROGRAMMING PERIOD 2021-2027	Georgi Nikolov, Assoc. prof. Veselina Lyubomirova, Assit. Tulus Suryanto, Prof.	Regionalne politike	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Bugarska, kao član EU primenjuje novi koncept integrisanog regionalnog pristupa u novom programskom periodu (2021-2027) koji je razvilo Ministarstvo regionalnog razvoja i javnih radova. U poslednjim decenijama došlo je do porasta međuregionalnih i međuregionalnih razlika u Bugarskoj. Većina bugarskih regiona identifikovana je kao zaostala u oblasti društveno-ekonomskog razvoja.	Glavni fokus savremene regionalne politike su Saveti za regionalni razvoj, njihov formiranje i funkcionisanje. Oni će biti mehanizam za uključivanje građanskog učešća u planiranje i sprovođenje regionalnih politika. Kako je kod nas? Kako funkcionišu socio-ekonomski saveti po opštinama?

54	BASIC CONCEPT OF A SMART CITY	Margarita Terzieva, PhD Student	"Pametni gradovi" - kvaliteta života (QoL)	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	U prošlosti su predloženi pametni gradovi sa krajnjim ciljem poboljšanja kvaliteta života (QoL - Quality of Life). Poboljšanja nivoa QoL građana postignuta su uključivanjem inovativnih rešenja, koja smanjuju ograničenja socijalnog učenja i prepreke socijalnom učešću.	Gradska uprava mnogih gradova uvodi dobro definisane socijalne politike za prepoznavanje i zapošljavanje kvalifikovanih građana. Shodno tome, poboljšava se kvalitet pružanja usluga u gradu, uz povećanje QoL-a i finansijskog stanja kvalifikovanih zaposlenih. Konačno, finansijsko i emocionalno blagostanje i zaposlenih i građana zadovoljavaju primenu QoL-a.
55	RESEARCH OF REGIONAL DIFFERENCES IN BULGARIAN POPULATION INCOME	Assist. Dr. Nikola Tanakov PhD	Dohodak bugarskog stanovništva u svetlu regionalnih razlika	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Ovaj izveštaj ispituje teorije o tome kako se generišu raspodela dohotka i takođe daje kratak sažetak statističkih raspodela koje se koriste za približavanje raspodele dohotka. Autor takođe ispituje problem merenja nejednakosti dohotka po regionima i razmatra različite predložene mere u vezi sa ekonomskom nejednakošću.	Šta kažu analize koje su rađene (ako su rađene??) za Srpske regione? Ako analize nema, treba inicirati jedan ovakav rad.
56	MODERN METHODS AND STAGES FOR ASSESSMENT AND ANALYSIS COMPETITIVENESS IN THE REGIONS	Ivan Kochev, PhD Student	Regionalna politika	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Razvoj i primena adekvatnih strategija konkurencije važan je preduslov za postizanje konkurentskih prednosti i uspeha u nadmetanju sa konkurentima na tržištu.	Savremene metode i faze za procenu i analizu konkurentnost u regionima je naslov za dobar rad za konferenciju.
57	U SUSRET REGIONALNOJ (KOHEZIONOJ) POLITICI EU – STRATEŠKI I INSTITUCIONALNI OKVIR	Dipl. Pravnik Dijana Stojković, MA Dobrila Sudimac Mratinković	Kohezionna (regionalna) politika	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Kohezionna politika, poznata i kao Regionalna politika, predstavlja glavnu investicionu politiku Evropske unije, koja doprinosi stvaranju novih radnih mesta, poboljšanju kvaliteta života građana i povećanju ukupnog ekonomskog razvoja kako država članica, tako i EU u celini. Istovremeno su analizirane sve prednosti i snage, ali i pretnje i izazovi koji se odnose na celokupan sistem pripreme i sprovođenja kohezione politike.	Rad je baziran na prikazu postojeće i buduće kohezione politike EU, trenutnog stanja regionalne politike u Republici Srbiji, prikazu ključnih uslova u pravnom, institucionalnom i administrativnom smislu za korišćenje budućih strukturnih i kohezionog fonda, kao i koraka koje je neophodno napraviti kako bi se blagovremeno pripremili.
58	SPECIFICITY OF TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN CONSTRUCTION INDUSTRY	Marija Radosavljević, PhD Đorđe Radosavljević, MSc	Menadžment kvaliteta	Građevinarstvo	Kvalitet, kao dimenzija konkurentnosti karakteristična je za preduzeća fokusirana na kvalitet proizvoda i usluga, radi ispunjenja očekivanja potrošača i obezbeđenja njihove lojalnosti. Građevinska industrija svakako bi ostvarila benefite implementiranjem koncepta Upravljanje ukupnim kvalitetom. Međutim, specifičnosti ove industrije upravo predstavljaju ograničenja implementacije ovog koncepta. Cilj rada je istaci ove specifičnosti i ukazati na probleme i potencijale koje implementacija Upravljanja ukupnim kvalitetom može izazvati u građevinskoj industriji.	S obzirom na rast građevinske industrije, odlična tema za obuku u Ugovornoj komori.
59	POTENCIJALNI MODEL REGIONALNOG RAZVOJA	Izv. prof. dr. sc. Jerko Glavaš, izvanredni profesor	Menadžment znanja	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Teorijskom analizom postojećeg stanja, autor naglašava važnost ulaganja u znanje kao temeljni ekonomski resurs posebno u zemljama koje su u kontinuitetu u određenoj ekonomskoj i neekonomskoj krizi. Kontinuiranim istraživanjima u području menadžmenta znanja kreiran je teorijski model koji je prezentiran po prvi puta u ovom radu i predstavlja temelj za buduća istraživanja i potencijalno testiranje u realnom sektoru.	Potrebno je učiniti značajne reforme i podsticati kreiranje inovacija kroz povećanje ulaganja u nauku i visoko obrazovanje, razvoj preduzetničkih univerziteta, osnivanje spin-off kompanija, nužnim povezivanjem teorije i prakse (univerziteta i privrede) kroz realne projekte kojima se osigurava minimalan broj radnih mesta kao, trenutno, jedina moguća valorizacija realizacije istih.
60	RELEVANTNOST SIX SIGMA KONCEPTA ZA UNAPREĐENJE POSLOVNIH PROCESA LANACA SNABDEVANJA	Prof. dr Goran Milovanović, Student doktorskih studija, Jovana Stojanović	Lanci snabdevanja	"six sigma" koncept	Cilj rada je da se na bazi logički strukturiranih naučnih saznanja, oceni značaj "six sigma" koncepta kako za identifikovanje procesa lanca snabdevanja u kojima se mogu javiti gubici, tako i za unapređenje kvaliteta tih procesa. "Six sigma" koncept ima sve veći značaj za poboljšanje performansi poslovnih procesa.	"Six sigma" je koncept razvijen u kompaniji Motorola sredinom osamdesetih godina 20. veka, ovde u funkciji unapređenja performansi poslovnih procesa lanaca snabdevanja. Odlična tema za obuku u Ugovornoj komori.
61	РЕВИТАЛИЗАЦИЈА ЗАНАТА – ПРОМОЦИЈА И РАЗВОЈ ПОГРАНИЧНИХ ОПШТИНА	Асистент Радика Недељковић, Доцент доктор Зоран Недељковић	Revitalizacija zanata	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Pojava novih tehnologija i novo vreme, pored dobrih strana koje nam je donelo, uslovalo je i određene negativne pojave, a jedna od njih je i izumiranje zanata. Mali broj zanatlija, koji je danas opstao u ovom „globalnom selu“, uglavnom su prepušteni sami sebi.	Revitalizacija zanata neophodna je za razvoj Srbije, a posebno pograničnih opština. Potrebno je zainteresovati mlade za zanatstvo kako bi se znanje prenosilo sa generacije na generaciju.
62	TRANSPORT INFRASTRUCTURE AND INNOVATION AS A FACTOR FOR IMPROVING CROSS-BORDER COOPERATION AND REGIONAL COMPETITIVENESS	Georgi Tsolov, Chief Assistant PhD, Radoslav Kostev, pHd student, Zahariy Stoyanov, pHd student	Transportna infrastruktura	Regionalni ekonomski razvoj (RER)	Glavni cilj ovog izveštaja je da predstavi mogućnosti za poboljšanje prekogranične saradnje između Bugarske i Srbije i jačanje regionalne konkurentnosti izgradnjom i nadogradnjom trase Koridora 10, uvođenjem inovacija i tehnologija i maksimiziranjem potencijala različitih vidova transporta i transport. njihova interakcija. Sve ovo je preduslov za uspostavljanje novog načina upravljanja transportnim tokovima i jačanje međuregionalne saradnje.	Poboljšanje međuregionalne kohezije i saradnje jedan je od glavnih preduslova za sprovođenje ovih procesa. U okviru regionalne politike EU, prekogranična saradnja i socijalno-ekonomski efekti koje ona stvara imaju centralno mesto u procesu integracije. Jedan od ključnih faktora za poboljšanje prekogranične saradnje je dostupnost odgovarajuće transportne infrastrukture. Razvoj se bavi potencijalom transportnog koridora № 10 za poboljšanje međuregionalne povezanosti.